

บทที่ 3

ระเบียบวิธีการวิจัย

การศึกษาเรื่อง ความต่อเนื่องในการทำกิจกรรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติของเยาวชนในรายการทุ่งแสงตะวันนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงลักษณะสถานการณ์ที่มีผลต่อการทำหรือเลิกทำกิจกรรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติของเยาวชน ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เนื่องจากตัวแปรในกรอบความคิดของการวิจัยเป็นข้อมูลเกี่ยวกับความคิด ความรู้สึก คุณลักษณะ เป็นปรากฏการณ์ที่มีความต่อเนื่อง การวิเคราะห์เชิงคุณภาพจะช่วยให้เห็นความเชื่อมโยงของการเปลี่ยนแปลงของเรื่องที่ศึกษา โดยผู้ศึกษาจะใช้การศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการ ศึกษาชีวิต ความคิดพฤติกรรมของเยาวชนแต่ละคน ผู้ศึกษาได้ออกแบบการวิจัยดังนี้

3.1 หน่วยการวิเคราะห์ (Unit of Analysis) : บุคคล

การศึกษาค้างนี้เป็นการศึกษาเฉพาะกรณีศึกษา(Case Study) ใช้วิธีการศึกษาเปรียบเทียบ(Multicase Comparative Study Design) เพื่อศึกษาและอธิบายสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในการทำและไม่ทำกิจกรรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติของเยาวชนที่ผ่านรายการทุ่งแสงตะวัน

การศึกษาเรื่องนี้ มุ่งที่การศึกษาวิจัยชีวิตของเด็กที่เคยถ่ายทำในรายการทุ่งแสงตะวันในตอนที่เคยเสนอประเด็นเรื่องเด็กกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยคัดเลือกอย่างเจาะจงเยาวชนจำนวน 4 คน จาก 3 กรณีศึกษา กรณีศึกษาแรก เป็นเด็กที่ในอดีตทำกิจกรรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและธรรมชาติ และในปัจจุบันยังทำกิจกรรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง กรณีศึกษาที่ 2 ลดความต่อเนื่องคือทำบ้างและเว้นช่วงไปบ้าง ส่วนกรณีศึกษาที่ 3 เลิกทำกิจกรรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติไปแล้ว คือ

3.1.1 นางสาวสาวิตรี นามจันทร์ และนางสาวสารินี นามจันทร์ อายุ 22 ปี

อดีต : ลูกมือช่วยพ่อแม่ทำเกษตรผสมผสานตั้งแต่วัยประถม เรียนรู้และเข้าใจกระบวนการการทำเกษตรของกลุ่มปลูกผักปลอดสารพิษแม่ทา กิ่งอ. แม่อน จ.เชียงใหม่ เป็นอย่างดี ออกอากาศในรายการทุ่งแสงตะวันเมื่อวันเสาร์ที่ 10 สิงหาคม พ.ศ. 2539

ปัจจุบัน : นักศึกษาชั้นปีที่ 4 และใช้เวลาช่วงวันหยุดเสาร์-อาทิตย์และช่วงปิดเทอมช่วยพ่อแม่ทำการเกษตรอินทรีย์และขายผลผลิตของครอบครัวที่ตลาดในเมืองเชียงใหม่ รวมทั้งตลอดช่วงเวลา 10 ปีที่ผ่านมา ร่วมคิดร่วมทำและจัดกิจกรรมค่ายให้กลุ่มเด็กๆ ในชุมชน เรียนรู้คุณค่าของทรัพยากรในท้องถิ่นตัวเองเป็นระยะ

3.1.2 นางสาวกิตติยา สุทธเขต อายุ 26 ปี

อดีต : เกษนนำกลุ่มเยาวชนวัดโป่งคำ อ.สันติสุข จ.น่าน ทำกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชนของหมู่บ้าน รวมทั้งเรียนรู้เรื่องสมุนไพร หลังจากนั้นเข้าร่วมอบรมกิจกรรมต่างๆ เป็นระยะ ต่อมาเป็นแกนนำในการทำผ้าฝ้าย้อมสีธรรมชาติและเป็นผู้นำกลุ่มเยาวชนบ้านโป่งคำ เคยออกจากหมู่บ้านเข้ากรุงเทพฯ เป็นสาวโรงงาน และแม่ค้าขายไก่ทอดอยู่ระยะหนึ่ง ออกอากาศในรายการทุ่งแสงตะวันเมื่อวันเสาร์ที่ 9 พฤศจิกายน พ.ศ.2539

ปัจจุบัน : แม่บ้านช่วยงานสามี แม่ค้าขายผลไม้สด และใช้เวลาบางช่วงเป็นอาสาสมัครช่วยงานและทำกิจกรรมที่ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนวัดโป่งคำ อ.สันติสุข จ.น่าน

3.1.3 นายไกรสร หะหวา อายุ 25 ปี

อดีต : เด็กชายแห่งหาดเจ้าไหม จ.ตรัง ผู้ร่วมทำกิจกรรมอนุรักษ์พะยูน หน้าที่ทะเล และทรัพยากรชายฝั่งร่วมกับครอบครัวและชาวบ้าน ออกอากาศในรายการทุ่งแสงตะวันเมื่อวันเสาร์ที่ 29 มกราคม พ.ศ.2537

ปัจจุบัน : ไกด์หรือมัคคุเทศก์ นำนักท่องเที่ยวเดินทางไปตามที่ต่างๆ ทั่วประเทศ และเลิกทำกิจกรรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์

3.2 การเก็บข้อมูล

3.2.1 แหล่งข้อมูล

(1) ข้อมูลจากเอกสาร เช่น บทโทรทัศน์ วีดิทัศน์ จดหมายของเยาวชนที่ติดต่อกับทางรายการ ฯลฯ

(2) ข้อมูลจากบุคคล - กลุ่มบุคคล ศึกษาจากเยาวชนในกรณีศึกษาเป็นหลัก รวมทั้งบุคคลที่เกี่ยวข้องเช่น พ่อแม่ พี่น้อง ครู เพื่อน พระ ฯลฯ โดยใช้วิธีสัมภาษณ์เจาะลึก (In - Depth Interview) ใช้คำถามแบบมีโครงสร้างตามเนื้อหาที่ผู้ศึกษาต้องการ แล้วบันทึกในลักษณะเป็นชีวประวัติ(Life History) แล้วนำมาศึกษาเปรียบเทียบ

(3) ข้อมูลจากพื้นที่ เช่น สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ ชุมชน ฯลฯ

3.2.2 วิธีการเก็บข้อมูล

- ข้อมูลเอกสาร ใช้การอ่าน ดู แล้วเก็บรวบรวม
- ข้อมูลบุคคล ใช้การสัมภาษณ์บุคคลแบบเจาะลึกด้วยเครื่องบันทึกเสียง

ควบคู่กับบันทึกภาคสนาม และสังเกตพฤติกรรมแล้วใช้การบันทึกภาพในรูปแบบวิดีโอ

3.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยนี้ใช้การวิเคราะห์เชิงคุณภาพ โดยนำข้อมูลเชิงประจักษ์ที่ได้จากการศึกษาในแต่ละกรณีศึกษามาประมวลเพื่อหาว่า

1. ประวัติการทำกิจกรรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติของแต่ละกรณีศึกษาเป็นอย่างไร
2. ลักษณะสถานการณ์ที่ทำให้เยาวชนแต่ละคน แต่ละกรณีศึกษา ทำหรือเลิกทำกิจกรรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ เป็นอย่างไร
3. ลักษณะร่วมของสถานการณ์ที่ทำให้เยาวชนทำหรือเลิกทำกิจกรรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ เป็นอย่างไร

3.4 ระยะเวลาการวิจัย

ใช้เวลารวมทั้งสิ้น 2 ปี 6 เดือน ตั้งแต่เดือนตุลาคม 2548 – มีนาคม 2551

3.5 ข้อจำกัดของการวิจัย

การศึกษาเรื่อง ความต่อเนื่องในการทำกิจกรรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติของเยาวชนในรายการทุ่งแสงตะวันเป็นการศึกษาแบบตัดขวาง (Cross Section) ผู้ศึกษาไม่มีโอกาสอยู่ในเหตุการณ์อย่างต่อเนื่อง เป็นการศึกษาเพียงเดียวหนึ่งของเวลา เทียบไม่ได้กับช่วงเวลาอันยาวนาน จึงอาจทำให้ขาดความลุ่มลึกของข้อค้นพบที่ได้ศึกษา